

Qulu Məhərrəmli milli təəssübkeşlik missiyasının ən fəal daşıyıcılarından biridir. Bunu fəal publisistik yaradıcılığı ilə dövrünə münasibət fonunda çox aydın göstərib. Təbii ki, belə bir üstün mənəvi missiyanın daşıyıcısı olmaq onun həyatına da təsirli olmuşdür. Rahatsız bir həyat yaşayıb. Baş verən hər hansı bir olaya münasibət bildirməyə qədər bu narahatlıq davam edir. Azərbaycana yaxın və uzaq ölkələrin içində baş verən prosesləri diqqət izləməklə bu olay-

Əli Rza XƏLƏFLİ

cib hesab edir. Amma təhlükəli "fəal" mediaçılar var ki, onlar kimlərə qaralamaq imkanını da əldən vermək istəmir. Belələrinə münasibətdə Qulu Məhərrəmliyə mövqeyi çox kəskindir: "Dövlət təhlükəsizliyi üçün səmimi narahatlıq keçirənləri anlamıq olmur, amma görünən odur ki, "ifşa əməliyyatlarının" arxasında tamam başqa niyyət dayanır. Kim inanar ki, bütün varlığı ilə bu hakimiyyətə və dövlətə sadiq olan Rəbiyyə Aslanova kimi nüfuzlu ictimai xadim hansısa uydurma təriqətə qoşula bilər. Yaxud Qanirə Paşayeva kimi tükü-tük-dən seçən, hər halda, milli düşüncə sahibi olan bir xanım böyük ideyalardan xırda maraqlara necə eniş edə bilər? Onların təhsil və bəzi məsələlərində Azərbaycana can yandıran insanlara epizodik dəstək vermələri yalnız milli duyğulardan qaynaqlana bilər". Nəticə olaraq təcrübəli publisist yanaşması ilə dumanlı məqsədlərini həyat keçirmək istəyində olanları sört ifşa hədəfinə çevirməsi Qulu Məhərrəmliyə özünü də hədəfə almaq imkanı yaradır. Əlbəttə, əsas ittihamları biz şər və böhtan adlandırırıq. Şər və böhtanın zərəri çox olsa da, ömrü çox da uzun olmur. "Türkiyə üzərində dolayan kabus" (12.08.2016) məqaləsinin müəyyən motivləri ilə bağlı bezi məqalələrə münasib

mandanları Azadlıq meydanından keçən əsgərlərimizin möhtəşəm addımlarını qürurla izləyirdilər.

Biz bu ordunun hər bir əsgərinin qədrini bilməli, adlarını əziz tutmalıyıq. Qulu Məhərrəmliyə açıq fikir daşıyıcısı olan publisistikasının Azərbaycan düşüncəsinə hərəkətverici gücdə təsirini heç vaxt unuda bilmərik. Bu mənada, onun fikir döyüşlərindən keçən publisistikası sərhədi qoruyan ayıq əsgər obrazı kimi görünür. Əsgər sərhədi necə qorusa, Qulu Məhərrəmli də düşüncəmizin sərhədlərini yad təsirlərdən beləcə qorumağa çalışır. "Rusiyadan necə qorunmalı?" (05.08.2017) yazısı məhz düşüncəni Rusiyanın işğal niyyətindən geri çəkməyən millətçi, imperiyapəst qüvvələrinin Azərbaycana nüfuz etmə məramına qarşı yazılıb.

Bu mövzu ətrafında da Qulu Məhərrəmli dəfələrlə çıxış edib. Və onun bu mövzuda kifayət qədər dəyərli yazıları var. Biz də həmin yazıların mahiyyəti haqqında artıq söhbət açmağa çalışmışıq, münasibət bildirmişik.

Qulu Məhərrəmli "Rusiyadan necə qorunmalı?" qeydlərində məlum məsələdir ki, Azərbaycana və ümumiyyətlə, Rusiyadan kənar postsovet məkanına düşüncə həmlələri ilə çıxış edən və niyyətlərini gizlətməyən Jirinovskinin, Du-

dur ki, yüz il əvvəl olduğu kimi bu gün də Azərbaycanın müstəqilliyindən rəncidə olub, onu Rusiyanın vədində gönmək istəyənlər var. Bölgədə vəziyyət kəskinləşən kimi bu "rus uşaqları"nın sadə daha bərkdən çixmağa başlayır. Az deyəllər, avalarında vəzifələri, deputatlar, orden-medal alırlar da var. Əlbəttə, Rusiyadan orden almaq eyib deyil, eyib olan həmin ordenin təvəllüf sındığı ürəyin Moskva ritmi ilə döyünməsidir. Belə ürək sahibləri çoxaldıqca başlıdakı suala cavab vermək də çətinləşir...". Çətinə asan etmək imkanı həmişə var. Öz xalqının taleyini düşünən hər kəs xidmətinə düzgün və obyektiv yanaşma əsas tursa, onda bütün çətinlər də asanlaşır.

Bütün hallarda, bu düşüncələr ölkənin taleyi ilə bağlı məsələlərdə hər kəsdən həssas olmağı, məsələnin mahiyyətinə düzgün varmağı tələb edir. Ən başlıcası, ona görə ki, bizim önmüzdə repessiyalardan keçmiş bir xalqın taleyi var. Bu ən mükəmməl ibrət kitabıdır. Tarixin ibrət kitabı gələcəyi düzgün yaşamaq üçün dərs vəsaatidir, bu dərs vəsaatini gərək yaxşı öyrənməyə.

"ABŞ üçün hansı ölkə təhlükəlidir?" (27.12.2017) yazısına müəllif ikinci bəşliyə da verib: "Odlu oynayan Rusiya, yoxsa iqtisadi möcüzələr göstərən

"GƏLƏCƏYƏ ÖN SÖZ"

VII. BEYNƏLXALQ PROBLEMLƏR - GEOPOLİTİKA MƏSƏLƏLƏRİ

3. Dünyanın həqiqəti və müşahidə diqqəti

lardan Azərbaycana hansı təsirlər gələ bilər, müxtəlif siyasi dalğalar Azərbaycan gəmisinə nə dərəcədə təsir gücündə ola bilər? - kimi məsələləri mümkün obyektivlik çərçivəsində maraqlı şərhlərə Azərbaycan oxucusuna çatdırmağa çalışır. Bu yəndən onun "Azərbaycanda "nuru" nağılları" (08.03.2014) yazısı məhz vətəndaş rahatlığının nəticəsi kimi qələmə alınıb.

Ayrı-ayrı dövrlərdə millətin içərisində erməni axtarışı, agent soruqları, yaxud satqın ovu kimi meyillərin şahidi olmuşuq. Yəni cüzi şərait yaranan kimi insanlar müxtəlif hiylələrin və maraqların qurbanı olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə gəlir. Belə meyilləri Qulu Məhərrəmli heç vaxt unudulmayacaq 37 faciəsi ilə müqayisəyə çəkir.

Türkiyədə Fətulla Gülen olayları tək-cə Türkiyəni yox, demək olar ki, Şərqi bütvütlükdə silkelədi və bu silkelənmənin bezi titrəyişlərini biz Azərbaycanda da hiss etdik. Bəzi "fəal vatanparvarlar" Azərbaycanda da Fətulla Gülen əsgərlərini axtarmağa başladılar. Hətta axtarışına çıxıdıkları "obyekt" "nuru" deyə adlandırıldı. Qulu Məhərrəmli bu məsələlərə çox kəskin münasibət bildirməli oldu: "Türkiyədəki korrupsiya qasırğasından sonra Azərbaycanda da qaranlıqda qara pişik axtarmaq havaskartlarının meydanı genişləndi. Kimin-kimdə qisası varsa, fürsəti əldən vermə. Haqq-hesab çürütmə əməliyyatlarında bəzi media qurumları da havasla (və sifarişlə) iştirak edir. Gündənin belə dumanlı mövzularla zəbt olunması ölkə içində və yaxın xaricdə də baş verən önəmli hadisələri az qala arxa plana keçirib". Göründüyü kimi, Qulu Məhərrəmliyə bu tipli yanaşmasında məsuliyyətsiz təşəbbüslər həndinə olanlara bir xəbərdarlıq var. Əlbəttə, məqsədlə şəkildə hücum planı-quramları asanlıqla mövqələrdən çəkilirlər, amma məsələnin mahiyyətindən xəbərsiz olub ümumi axına qoşulanlar üçün bu tipli xəbərdarlıqlar böyük əhəmiyyət kəsb edir. Həm ayrı-ayrı fərdlərin taleyi üçün, həm də bütvütlükdə cəmiyyət üçün.

Ayrı-ayrı zamanlarda siyasi və dini toriqləşlər olub ki, dövlət içində dövlət istəhsən düşüblər. Qulu Məhərrəmli konkret və aydın şəkildə bələlərinin qarşısının qətiyyətlə alınmasını çox va-

Qulu Məhərrəmli... bu ad daşdığı bir çox işıqlı mənalara, cazibədar mahiyyəti ilə, nəinki Azərbaycanda, həm də ölkəmizin hüdudlarından kənar da çoxlarına tanışdır. Lakin mən burada uzun illər Azərbaycan ədəbi dilinin yeni təbii sahələrini - kino, TV, radio niğinin öyrənilməsinə qiymətli töhfələr vermış dilçi alim, professor Qulu Məhərrəmliyə bəhs etmək istəyirəm.

Nahidə HƏSƏNOVA,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

bət bildirmişik. Ona görə də bir qədər qısa və konkret yanaşma ilə orduya münasibət necə həssaslıq tələb etdiyini bir qədər qabanıq diqqətə çatdırmaq istərdik. Qardaş Türkiyədə baş verən hadisələri, xüsusilə də Gülen camaatının ordunu öz tərəfinə çəkmək planlarını müxtəlif yönəldənlər şərh edən müəllif bütün ekstremal vəziyyətlərdə əsgərə hörmətin qorunmalı olduğunu vacib hesab edir.

Biz dəfələrlə demişik ki, Qulu Məhərrəmliyə ayrı-ayrı yazılarında qoyulan problemlər zaman keçdikcə aktuallığını qoruyur. Zənnimcə, müəllifin Türkiyə ordusunun Azərbaycanla əlaqələrinə dair tarixin maraqlı səhifələrinə münasibəti çox dəyərlidir: "Biz azərbaycanlılar üçün də türk ordusu, çiyənlərində tarixi yük daşıyan türk əsgəri müqəddəsdir. Bu ordu 1918-ci ildə soydərlərimizin hayına yetişib, onları saunyanların, lalayanların başladığı külləyi qirgünlərdən xilas edib. Bu ordu Şərqi ilk cümhuriyyət yaratmış bizlərə yardım əli uzatmış Ənvər paşadır, cümhuriyyət ordusunun qurulmasına kömək etmiş Nuru paşadır, Bakının azad olunması əməliyyatını aparmış Mürsəl paşadır. Bu ordu Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda Gəncədən paytaxtadək qarlı döyüşlərdə canını qurban vermiş və hələ də narahat ruhu məmləkətimizi dolandıran yüzlərlə türk əsgəri deməkdir. Ona görə türk əsgərinə, orduya dəyən zərbinin ağırsını biz də bir türk soyu olaraq canımızda hiss edirik". Bu qeydlərdə günümüzdə hiss etdiyimiz yönəlik vacib siqnaqlar var. Gözümüzün önünə gətirik 44 günlük müharibənin "Zəfər" paradını. İki qardaş ölkənin ko-

gün, Proxanovun və digər bu kimi siyasətçilərin hiylə dolu niyyətlərini ifşa edir, onların kimliklərinə diqqət yönəldir. Özlərini ideoloq adlandıran bu məxluqların təsir çərçələrini sört tənqidi motivdə üzə çıxarır. Qulu Məhərrəmli yeri gəldikcə, tarixə ekskursiyə etməyi də unutmur: "Doktor Nərimanov Rusiyaya, bolşeviklərə xoş inanmışdı və ona görə də Birinci Respublikanın süqutundan sonra belə hesab edirdi ki, Azərbaycan əbədi saadətə Rusiya ilə bağlıdır. Amma sovet hakimiyyətinin zəfər yürüşü onu qısa zamanda peşman elədi. Siyasi düşüncəyə görə irimiqyaslı təqiblərdən, iki ilin içərisində 45 min insanın qətlə yetirilməsindən, Moskva elçilərinin milli ruhu öldürmək üçün ölkədə törətdikləri özbəşənəliqlərdən sonra əmin oldu ki, bu gedişlə Rusiya Azərbaycanın saadətə deyil, əbədi fəlakətdir". Doktor Nərimanovun Azərbaycan xalqının taleyindəki rolunu danmadan, ədəbi və siyasi düşüncəmizdəki yerini məhdudlaşdırmadan qeyd etmək istərdik ki, hər halda onun əldənisi tarix üçün heç vaxt unudulmayacaq ibrət dərslidir.

Döğrudür, Qulu Məhərrəmliyə yanaşmasında bir qədər sərtlik var. Bütün hallarda Rusiya bizim qonşumuzdur, bu ölkənin siyasətində aparıcı ola bilən ağıllı adamların olduğunu da danmaq olmaz. Təhlükəsiz, ağıllı qonşuluq münasibətlərini yaratmaq və qorumaq, zənnimcə, mümkündür.

Hər halda Qulu Məhərrəmliyə publisist mövqeyi onun yaradıcı intuisiyasından doğulan münasibəti də inkar etmir. Ona görə də onun belə bir xəbərdarlığında, zənnimcə, qulaqardına vurmaq olmaz: "Gizlətməyə gərək yox-

Çin?". Əlbəttə, burada söhbət ABŞ-a təhlükə törədən amillərdən gedir. Amma istər-istəməz gözələrimizin önündə Azərbaycanın müasir durumu da canlanır. İrənin son dərəcə qeyri-insani mövqeyi bizi düşüncəyə vadar edir. Vaxtilə ABŞ İrəni nüvə hazırlığı istəklərinə rəğmən onu vurməq istəyəndə Azərbaycan birmənalı mövqeyini ortaya gətirdi, amma İran 30 illik işğal zamanında bütün imkanları ilə Ermənistanı dəstək verdi. Və bu gün də Ermənistanın yanında olmaqdan qürur duyduğunu gizlətmir. Əlbəttə, Amerika üçün rəqib olacaq ölkələrə Qulu Məhərrəmliyə münasibəti bu qeydlərdə ön planda dayanır.

Yer başər nəslinin ümumi evider, Dünyanı birlikdə qorunmalıyıq. Amerika özü üçün təhlükə törədəcək ayrı-ayrı ölkələrlə hesablaşmaq istərkən, istər-istəməz bunun fəsadlarını digər ölkələr də öz talehərinə yaşamaqlı olurlar. Bütün hallarda ABŞ-ın Çinə necə münasibət göstərdiyini biz özümlərimiz maraqlı imkanlarımızla qiymətləndirməliyik. Bu qeydlərin sonunda Qulu Məhərrəmli əsas ideyasını belə ümumiləşdirir: "Vaxtilə Şirvanşah İbrahim xan "düşməninin düşməni mənim dostumdur" prinsipi ilə xarici siyasət yürüdükdür. Əlbəttə, indi orta əsrlər dövrü deyil, çox şeylər dəyişib, amma arazi də qalır. geo-siyasi maraqlar da, təxminən oyuclarıq da eynidir. Deməli, "düşməninin düşməni" ilə bağlı prinsiplər də aktuallığı saxlayır". Etiraza yer yoxdur. Dünyadakı bütün çaxnaşmalar, savaqlar müəyyən maraqlardan qaynaqlanır. Bizim əsas marağımız isə Azərbaycanın təhlükəsizliyidir.

Nəhayət, bir daha təkrar etməyə dəyər: dünya bizim ümumi evimiz olduğuna üçün onun bir tərəfində baş verən yətin, digər tərəfinə də təsirli olmuşür.

Yazıçı-publisist Qulu Məhərrəmliyə beynəlxalq münasibətlərlə bağlı rahatlığının kökündə əsas səbəb kimi görüən tərəf də budur.